

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W
RODZINIE
NA TERENIE GMINY MIASTA RADOM
2011 – 2015**

RADOM 2011

I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

DEFINIOWANIE POJĘĆ :

Przemoc w rodzinie zwana również przemocą domową to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób („małżonek, wstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu” a także inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca”), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Cechy przemocy domowej to:

- intencjonalność, co oznacza, iż jest celowym, zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę nad ofiarą i jej całkowite podporządkowanie; naruszanie praw i dobra osobistego członka rodziny,
- wykorzystywanie przewagi, siły, naruszanie podstawowych praw człowieka: prawa do nietykalności fizycznej, godności, szacunku. Przewaga ta może odnosić się do dominacji fizycznej lub wszelkiej innej np. psychologicznej, ekonomicznej,
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody osłabiając jej zdolność do samoobrony, naraża na nieustanne zagrożenie zdrowia i bezpieczeństwa, a tym samym na życie w ciągłym lęku i destabilizacji. To z kolei jest przyczyną osłabienia mechanizmów obronnych, które w znacznym stopniu utrudnia wyjście z niszczącej sytuacji.

Zjawisko przemocy domowej, ze względu na sposób w jaki demonstrowane są zachowania sprawców przemocy oraz obszar funkcjonowania ofiary, w obrębie którego dokonuje się przemoc może przybierać różne formy:

przemoc fizyczna polega na używaniu fizycznej siły w celu wymuszenia określonego postępowania (lub ukarania za złamanie reguł ustalonych przez sprawcę), wywołania lęku; odprowadzenia własnych, trudnych emocji (gniew, frustracja, niezadowolenie);

przemoc psychiczna to bardzo szerokie spektrum działań i zachowań uruchamianych przez sprawcę celowo, nakierowanych na zmianę przekonań, nastawienia czy światopoglądu, a także zmianę potrzeb, ocen, uczuć, postaw ofiary tak, by osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami sprawcy, pod jego pełną kontrolą. Tego typu przemoc koncentruje się na uzyskaniu psychologicznej dominacji nad ofiarą;

przemoc seksualna polega na wymuszaniu niechcianych i nieakceptowanych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy;

przemoc ekonomiczna to działania zmierzające do całkowitej finansowej zależności ofiary od sprawcy.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE RADOM

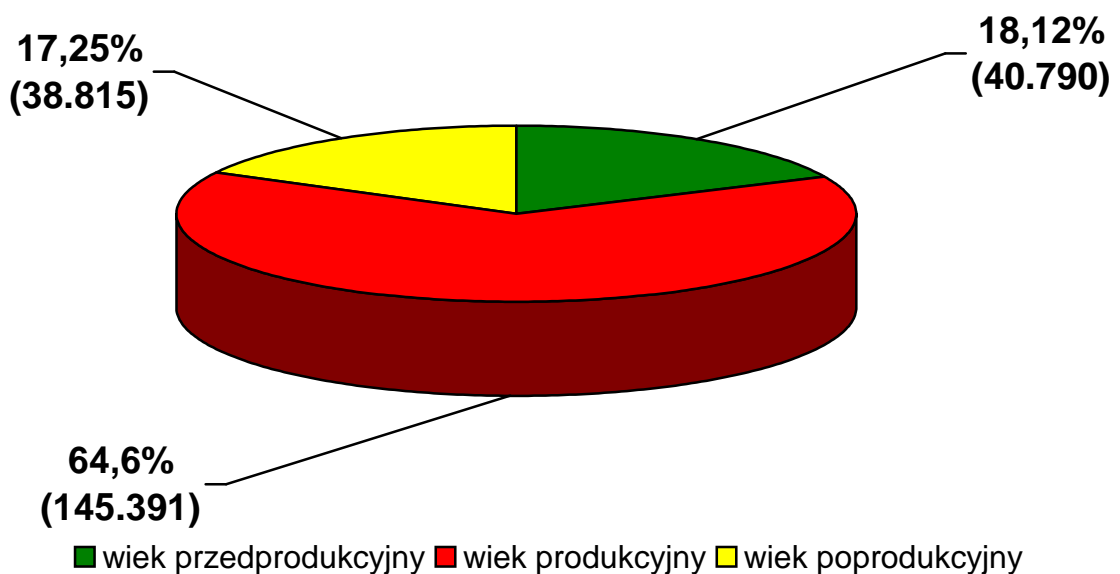
Radom - miasto na prawach powiatu to druga pod względem wielkości aglomeracja na terenie Mazowsza. Zajmuje powierzchnię 112 km², którą jak wynika z danych Głównego Urzędu, wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku **zamieszkuje 225.000 mieszkańców**, wśród których:

⇒ 107.500 stanowią mężczyźni,

⇒ 117.500 kobiety.

Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet. Gęstość zaludnienia wynosi 2.008 osób na 1 km².

Wykres 1

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW RADOMIA W ROKU 2009

Z danych wynika, że dominującą grupą są osoby w wieku produkcyjnym, na kolejnym miejscu znajdują się osoby w wieku przedprodukcyjnym, najmniejszy jest natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to,

że Radom można uznać za miasto ludzi młodych, stanowią oni bowiem ponad 82% całej populacji.

Zjawiskiem przemocy w rodzinie, zamiennie nazywanym przemocą domową, zajmują się różnego rodzaju instytucje oraz organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Radom. Występowanie zjawiska przemocy domowej w Radomiu potwierdzają dane uzyskane z Komendy Miejskiej Policji, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy Domowej w Radomiu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a także Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu.

Głównym narzędziem służącym rozpoznawaniu przemocy i usprawnianiu pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym jest procedura „Niebieskiej Karty”. Powyższa procedura ma na celu również tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Analizując dane z lat 2007 – 2010 pochodzące z procedury „Niebieskiej Karty” wynika, że wzrasta zjawisko przemocy domowej. W 2007 roku „Niebieską Kartę” wypełniono w 30 przypadkach, zaś w 2008 roku już w 148 środowiskach. Widoczne jest również zwiększenie liczby interwencji dotyczących przemocy w rodzinie z 109 w 2009 roku do 125 w roku 2010.

Z danych zebranych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radomiu wynika, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem permanentnym i stale wzrasta. W 2007 roku odnotowano 1052 interwencji kryzysowych, zaś w roku 2010 zjawisko przemocy stwierdzono w 1560 środowiskach, gdzie objętych pomocą zostało 1905 osób. Ponad dwukrotnie zwiększyła się także liczba osób, które skorzystały z pomocy całodobowej świadczonej przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej ofiarom przemocy (w 2007 – 64 osób, w 2010 – 115 osób).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2009 rozpatrzyła 2.326 spraw, z czego 940 osób podjęło dobrowolne leczenie

odwykowe, zaś w stosunku do 272 osób skierowane zostały wnioski do sądu o nałożenie obowiązku leczenia. Ponadto wnioski do sądu w 53 przypadkach dotyczyły przemocy domowej i w 26 o wszczęcie postępowania opiekuńczego. W związku z przemocą domową skierowano również do prokuratury 27 wniosków.

Na terenie gminy Radom przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. W ostatnim okresie, coraz częściej ujawniane są przypadki przemocy. Prowadzone dotychczas działania spowodowały zmiany świadomości społecznej, przyczyniły się do większej gotowości ofiar przemocy do ujawniania tego zjawiska. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo większej świadomości społecznej, tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Radomiu na lata 2011 - 2015. Zawiera on: podstawy prawne działania, zasady działania, cel główny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów i adresatów Programu, instytucje i organizacje współpracujące. Istotną częścią Programu jest szczegółowy harmonogram działań.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Radomia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

III. CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Celem szczegółowym Programu jest:

- ➔ zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- ➔ poprawa jakości i dostępności systemu pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- ➔ zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie;
- ➔ podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem;
- ➔ usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie oraz ujednolicenie procedur postępowania.

Cele Programu będą realizowane przez:

- ➔ systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- ➔ podnoszenie kompetencji, wiedzy i umiejętności pracowników instytucji działających w obszarze zjawiska przemocy w rodzinie;
- ➔ udzielanie profesjonalnej, kompleksowej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- ➔ podejmowanie działań korekcyjno – edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie
- ➔ wypracowanie jednolitych procedur postępowania w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia przemocy w rodzinie dla wszystkich instytucji i organizacji działających w zakresie w/w problematyki.

IV OPIS ZADAŃ

Zadanie 1

Periodyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie

- zebranie szczegółowych informacji na temat rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie w Radomiu;
- zbadanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie;
- ocena skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą;
- określenie potrzeb szkoleniowych dla pracowników „pierwszego kontaktu”;

Realizator: Zespół Interdyscyplinarny, MOPS, Policja, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Wsparcia, placówki oświatowe, Sąd, Wydział Zdrowia UM

Zadanie 2

Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,

- kampanie społeczne i informacyjne piętnujące przemoc w rodzinie, a także propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich
- spotkania, debaty, audycje radiowo-telewizyjne, publikacje prasowe i wydawnictwa na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizator: Zespół Interdyscyplinarny, Wydział Zdrowia UM

Zadanie 3

Szkolenie osób, organizacji, służb

- przygotowanie pakietów szkoleniowych i przeszkolenie w zakresie przyczyn, skutków oraz sposobów udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie dla następujących grup zawodowych:

- a. Policji;
- b. służby zdrowia;
- c. służb społecznych;
- d. nauczycieli i pedagogów szkolnych;
- e. wymiaru sprawiedliwości;
- f. organizacji pozarządowych;

Realizator: Zespół Interdyscyplinarny, MOPS, Wydział Zdrowia UM, organizacje pozarządowe

Zadanie 4

Działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez :

- prowadzenie interwencji kryzysowej;
 - poradnictwo pedagogiczno- psychologiczne;
 - poradnictwo prawne;
 - poradnictwo socjalne;
 - prowadzenie mediacji;
 - prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej;
 - zapewnienie schronienia ofiarom przemocy;
- wzmocnienie ochrony ofiar przemocy poprzez:
- a. opracowanie programów ochrony ofiar przemocy z udziałem Policji, Prokuratury, Kuratorów Sądowych;
 - b. zabezpieczenie odpowiednich warunków do przesłuchań dzieci/ tzw. niebieskie pokoje/;
 - c. utworzenie Gminnego Banku Świadczeń na rzecz ofiar przemocy w rodzinie;

- d. opracowanie zaleceń, procedur i materiałów instruktażowych postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych

Realizator: Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Wsparcia, MOPS, Policja, Prokuratura, Sąd, Wydział Zdrowia UM, Duszpasterstwo Rodzin Diecezji Radomskiej

Zadanie 5

Oddziaływanie na sprawców przemocy

- izolowanie sprawców od ofiar, w tym nakaz opuszczenia lokalu, zakaz zbliżania się sprawcy do ofiary;
- opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie

Realizator: Zespół Interdyscyplinarny, Wydział Zdrowia UM, organizacje pozarządowe

V PRZEWIDYWANE EFEKTY :

1. Zmiana postaw społeczności lokalnej wobec przemocy w rodzinie.
2. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Wzrost liczby placówek udzielających pomocy.
4. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
6. Spadek przestępczości i niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży.

VI PROGRAM SKIEROWANY JEST :

- a. ofiar przemocy w rodzinie , w tym:
 - dzieci,
 - współmałżonków lub partnerów życiowych,
 - osób starszych,
 - osób niepełnosprawnych,
- b. sprawców przemocy domowej,
- c. świadków przemocy domowej,
- d. oraz osób i instytucji które z racji wykonywanych obowiązków zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z przemocą w rodzinie,
- e. społeczności lokalnych,

VII REALIZATORAMI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE SĄ:

- Zespół Interdyscyplinarny
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Jednostki Organizacyjne Gminy m. Radomia /placówki oświatowe, opiekuńczo-wychowawcze, ochrony zdrowia, pomocy społecznej/
- Policja, Prokuratura, Sąd
- Organizacje pozarządowe, media

VIII PODSTAWA PRAWNA

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r.
1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2002 r. Nr 147 poz. 1231 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. Z 2002 r. nr 7, poz. 58 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.)
8. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.)
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.)
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485)
11. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U.

z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);

12. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Radomia
na lata 2011 – 2015

IX MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Program monitorowany będzie corocznie, zaś dane uzyskane z monitoringu pozwolą na proces ewaluacyjny Programu. Podmioty realizujące Program raz na rok będą dokonywały analizy jakościowej i ilościowej wykonywanych zadań.